

Αναφορά 14564/2004: Ιθαγένεια αλλοδαπής, η οποία επικαλείται αναγνώρισή της ως εξωγάμου τέκνου έλληνα πολίτη

Έγγραφο από 4.2.2005 προς το Υπουργείο Εσωτερικών

Η κ. Σ., ιθαγενείας Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής, έχει καταθέσει, από 28.7.2003, αίτηση καθορισμού ιθαγένειας, επικαλούμενη την κατά το αμερικανικό δίκαιο σύνδεση συγγενείας της ως τέκνου του έλληνα πολίτη Σ.. Συνεπεία της αίτησής της, η κ. Σ. έλαβε από την Περιφέρεια Αττικής «βεβαίωση», ήδη ανανεωθείσα την 26.1.2004, όπου αναγράφεται ότι η ενδιαφερόμενη «κατέθεσε αίτηση με τα απαιτούμενα δικαιολογητικά για τη διαπίστωση της Ελληνικής Ιθαγένειας και έλαβε αριθμό πρωτοκόλλου Φ.12194/9256/28-7-2003. Η παρούσα βεβαίωση ισχύει από 26-1-2004 έως 25-7-2004 και επέχει θέση άδειας παραμονής και εργασίας (άρθρο 24 ν. 3013/2002)». Στη συνέχεια, με το υπ' αρ. πρωτ. Φ.12194/9256/20.5.2004 έγγραφό της, η Περιφέρεια ζήτησε από την αιτούσα συγκεκριμένα συμπληρωματικά στοιχεία, και ειδικότερα «επίσημο έγγραφο των αλλοδαπών αρχών από το οποίο να προκύπτει αν η καταχώριση ονοματεπωνυμικών στοιχείων πατέρα στην ληξιαρχική πράξη γέννησης επέχει και θέση αναγνώρισης και σε καταφατική περίπτωση ... το ξενόγλωσσο πιστοποιητικό γέννησής σας δεόντως επικυρωμένο». Μόλις δύο μήνες μετά το τελευταίο αυτό έγγραφο, έληξε (25.7.2004) η ισχύς της ανωτέρω «βεβαίωσης», πλην όμως η Περιφέρεια αρνήθηκε την ανανέωση αυτής, με αποτέλεσμα να τίθεται εν κινδύνω η νομιμότητα της παραμονής της κ. Σ. στη χώρα και της δυνατότητάς της να εργάζεται, ενώ ακόμη εκκρεμεί η εξέταση της αίτησής της για καθορισμό ιθαγένειας.

Ανταποκρινόμενη στην παρέμβαση του Συνηγούρου του Πολίτη, η Περιφέρεια Αττικής (έγγραφο υπ' αρ. πρωτ. Φ.12294/7034/8.10.2004) εκθέτει τα εξής: «Οι γονείς της εν θέματι, όπως αυτό προκύπτει από το με αριθ. 11065 πιστοποιητικό γέννησης των ΗΠΑ, δεν έχουν τελέσει γάμο και ως εκ τούτου η ιθαγένεια της ανωτέρω κρίνεται με το άρθρο 3 του ΚΕΙ, όπου απαιτείται επιπλέον και η προσκόμιση της ληξιαρχικής πράξης αναγνώρισης. Σε περίπτωση που δεν συντάσσεται τέτοια στη χώρα που έλαβε χώρα το γεγονός της γέννησης και αναγνώρισης, απαιτείται η προσκόμιση βεβαίωσης ή πιστοποιητικού των αρμόδιων αρχών όπου θα αναφέρεται ότι η αναφορά των ονοματεπωνυμικών στοιχείων του πατέρα στη ληξιαρχική πράξη γέννησης τέκνου σημαίνει και την αναγνώρισή του. ... Η εν θέματι ανέφερε το γεγονός της υιοθεσίας της από αμερικανούς υπηκόους χωρίς να αναφέρει το έτος. Το στοιχείο της υιοθεσίας επηρεάζει την κτήση της Ελληνικής Ιθαγένειας και ως εκ τούτου η υπηρεσία μας υποχρεούται να εξετάσει επιπλέον και την ιθαγένεια επί υιοθεσίας σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 27 του ΚΕΙ. Σ' αυτή την περίπτωση θα πρέπει να προσκομισθεί η απόφαση του Αλλοδαπού ή Ελληνικού δικαστηρίου, πιστοποιητικό τελεσιδικίας της και επιπλέον δήλωση θετών γονέων ότι δεν υπέβαλαν αίτηση για αποβολή της Ελληνικής Ιθαγένειας του υιοθετούμενου. ... Η υπηρεσία μας θεωρεί ότι η πάροδος ενός έτους ήταν αρκετό χρονικό διάστημα προκειμένου η ενδιαφερόμενη να μπορέσει να συλλέξει και προσκομίσει τα αναγκαία δικαιολογητικά που ζητήθηκαν και ως εκ τούτου θεωρεί καταχρηστική την έκδοση της τρίτης κατά σειρά βεβαίωσης».

Σχετικά με αυτό καθ' εαυτό το ζήτημα του καθορισμού ιθαγένειας, ο Συνηγούρος του Πολίτη συμφωνεί καθ' αρχήν με την άποψη της Περιφέρειας, ότι η προσκομισθείσα ληξιαρχική πράξη γέννησης δεν αρκεί. Επί της ουσίας, πράγματι απαιτείται διερεύνηση του αστικού δικαίου που ίσχυε στην Καλιφόρνια των ΗΠΑ κατά τη γέννηση της κ. Σ., ως προς το αν η μνεία πατρός σε μιά δημόσια εγγραφή όπως η ληξιαρχική (προφανώς συνταχθείσα κατά δήλωση ενός τουλάχιστον εκ των γονέων) αρκεί για τη νομική θεμελίωση σχέσης συγγενείας, ή μήπως τυχόν απαιτείται απόδειξη πανηγυρικής (λ.χ. δικαστικής) αναγνώρισης εξωγάμου ανάλογη των

οικείων διαδικασιών του ελληνικού δικαίου. Επί της διαδικασίας, ωστόσο, παρίσταται άκρως αμφίβολο το κατά πόσον η διοίκηση νομίμως μετακυλίζει στον αιτούντα το βάρος και το κόστος της προσκόμισης αποδεικτικών στοιχείων περί του ισχύοντος ή ισχύσαντος αλλοδαπού δικαίου, αντί να τα αναζητά αυτεπαγγέλτως όπως προφανώς δύναται. Επί πλέον, ο αιτούμενος καθορισμό ιθαγένειας κτηθείσης δι' αναγνωρίσεως, δεν είναι νοητό να επιβαρύνεται με την υποχρέωση απόδειξης του ότι δεν συντρέχει κανείς από τους μύριους όσους νομίμους λόγους (υιοθεσία ανηλίκου ή ο,τιδήποτε άλλο) μεταγενέστερης απώλειας της ιθαγένειας.

Σχετικά με το διαδικαστικό ζήτημα του χρόνου εξέτασης της αίτησης, το οποίο αποκτά κρίσιμη σημασία εν όψει της *«βεβαίωσης κατάθεσης δικαιολογητικών»* και των εννόμων συνεπειών αυτής, ο Συνήγορος του Πολίτη εκτιμά ως μη βάσιμα τα επιχειρήματα που προβάλλει η Περιφέρεια. Αφ' ης στιγμής η εκκρεμότητα αίτησης για καθορισμό ιθαγένειας αποτελεί στοιχείο που άνευ άλλου τινός νομιμοποιεί (προσωρινά) την παραμονή του αιτούντος στη χώρα, η διοίκηση θα είχε τη δυνατότητα ν' αρνηθεί την ανανέωση της οικείας *«βεβαίωσης»* μόνον αν η πρωτογενής αίτηση καθορισμού ιθαγένειας έχει εν τω μεταξύ απορριφθεί. Τούτο, ωστόσο, δεν συμβαίνει εν προκειμένω, αφού η συγκεκριμένη αίτηση εξακολουθεί (και ορθώς!) να παραμένει σε εκκρεμότητα. Το γεγονός ότι ήδη η αιτούσα φέρει το βάρος να προβεί στις πρώτες προσεχείς ενέργειες ενώ η διοίκηση απλώς τις αναμένει, δεν σημαίνει ότι έκτοτε, και μέχρις ολοκληρώσεως των ενεργειών αυτών, αργεί ή καταλύεται η έννομη υποχρέωση της διοίκησης να θεωρεί νόμιμη την παραμονή της αιτούσης στη χώρα. Εναλλακτικώς, έστω, η διοίκηση θα είχε τη δυνατότητα ν' αρνηθεί την ανανέωση της οικείας *«βεβαίωσης»* αν η περαιτέρω επεξεργασία της πρωτογενούς αίτησης καθορισμού ιθαγένειας παρακωλύεται ή καθυστερεί υπέρμετρα με αμέριστη υπαιτιότητα του ιδίου του αιτούντος. Για την εκτίμηση του μέτρου της εύλογης καθυστέρησης θα πρέπει προφανώς να συνεκτιμηθεί ο συνήθης χρόνος επεξεργασίας αναλόγων αιτήσεων από την ίδια τη διοίκηση, ο οποίος, όπως είναι γνωστό (και έν τιμιν μέτρω δικαιολογημένο, εν όψει εγγενών οργανωτικών βαρών αλλά και των νομικών ζητημάτων που ενίοτε αναφύονται), μετράται κατά κανόνα σε περισσότερα έτη. Έτσι, θα ήταν αδιανόητο να προσαφθεί στην αιτούσα η μομφή της υπαίτιας και υπέρμετρης καθυστέρησης επειδή δεν πρόφθασε, μόλις εντός τετραμήνου από τη σχετική έγγραφη όχληση της Περιφέρειας (20.5.2004, ήτοι μόλις 4 μήνες πριν από το τελευταίο απαντητικό έγγραφο προς τον Συνήγορο του Πολίτη), να εξεύρει και προσκομίσει *«επίσημο έγγραφο των αλλοδαπών αρχών από το οποίο να προκύπτει αν η καταχώριση ονοματεπωνυμικών στοιχείων πατέρα στην ληξιαρχική πράξη γέννησης επέχει και θέση αναγνώρισης»*. Τέλος, η διοίκηση θα μπορούσε, πιθανώς, να ισχυρισθεί ότι δύναται ν' αρνηθεί την ανανέωση της οικείας *«βεβαίωσης»* αν η πρωτογενής αίτηση καθορισμού ιθαγένειας τυγχάνει εξ αρχής ελλιπής. Τούτο, ωστόσο, θα προσέκρουε διττώς στην αρχή της χρηστής διοίκησης, πρώτον μεν διότι η διοίκηση υποχρεούται κατ' αρχήν να δέχεται αιτήσεις (επιφυλασσόμενη για την επ' αυτών τελική κρίση) με ελλιπή δικαιολογητικά εφ' όσον η έλλειψη αυτών εξηγείται εξ αντικειμένου και δεν οφείλεται σε υπαιτιότητα του αιτούντος, δεύτερον δε διότι, στην προκειμένη περίπτωση, η ίδια η διοίκηση δύο φορές (κατά την αρχική έκδοση της *«βεβαίωσης»* και κατά την από 26.1.2004 πρώτη ανανέωσή της) πιστοποίησε την πληρότητα της αίτησης, προχείρως έστω εκτιμώμενη (*«...κατέθεσε αίτηση με τα απαιτούμενα δικαιολογητικά για τη διαπίστωση της Ελληνικής Ιθαγένειας...»*), προξενώντας έτσι στην αιτούσα τις ανάλογες προσδοκίες και τον συνακόλουθο εφησυχασμό, μόλις δε δέκα μήνες μετά την υποβολή της αίτησης έκαμε λόγο περί αναγκαίων συμπληρωματικών στοιχείων, και μάλιστα χωρίς να τάσσει κανενός είδους ανελαστική προθεσμία για την προσκόμιση αυτών (κάτι το

οποίο, άλλωστε, θα ήταν ασύμβατο με τη φύση της συγκεκριμένης διαδικασίας και θα καθιστούσε ανέφικτη την εξεύρεση των ζητούμενων στοιχείων).

Κατόπιν των ανωτέρω, παρακαλώ να εξετάσετε το ενδεχόμενο παρέμβασής σας, προκειμένου να υποδειχθούν στην Περιφέρεια τα δέοντα ως προς την ουσία αλλά και τη διαδικασία εξέτασης της αίτησης της κ. Σ..